

Kaliteli Yaşamda Kurban Rolü Oynamanın Yeri

– S. COŞKUNER · 26 Aralık 2013

KALİTELİ YAŞAMDA “KURBAN ROLÜ OYNAMA”NIN YERİ

Kurban rolü oynamak, kişinin bilerek veya bilmeyerek yapmış olduğu bir hata sonucunda kendisini çevresini cezalandırmasıdır. Söz konusu cezalandırmanın birçok çeşidi vardır. “Ben bu hatayı yapmamalıydım, nasıl yaptım, bir türlü anlamıyorum”. “Kendimi asla affetmeyeceğim”. “Yaptığım hatanın cezasını mutlaka çekmeliyim”. “Bu hatama sebep olanları bulup cezalandırılmalarını sağlamalıyım”. Gibi sözlü olumsuz düşünceler beslenebileceği gibi; “kafayı duvara vurarak”, “cama yumruk atarak”, “çevreye zararlar vererek”, “başkalarına saldırarak”, olumsuz fiili eylemlere de başvurulabilir.

Kaliteli yaşamda kurban rolü oynamanın yeri yoktur. Zira kurban rolü oynamak kaliteli insan olmayı sağlayan faktörleri dümura uğratar. Bu çeşit olumsuz eylemler, kaliteli yaşama zarar verdiği gibi, insanın bireysel kalitesini de hızlı bir şekilde aşağıya doğru çeker.

Kurban rolü oynamaya sebep olan hataları iyice analiz edersek, hatasız kulun olmadığı, herkesin irili ufaklı hata yapabileceği, hatadan münezze tek Allah’ü Teala’nın olduğu gerçeğini, idrak etmemiz yerinde olacaktır. Üstelik, hiçbir kimsenin hata yapmadan öğrenemeyeceğini de iyi bilmemiz gerekir. Herhangi bir işe yeni başlayanlar, o işi hakıyla öğrenene kadar, sayısız hatalar yaparlar. Daha doğrusu, makul hatalar yapmak, öğrenme ve ustalaşma sürecinin olmazsa olmazlarından. Önemli olan, hatanın fütursuzca tekrarlanmamasıdır.

Eğer, hatalar yeterince bilgi toplamamaktan, gerektiği yerlere danışmamaktan, tembellikten, ihmalkarlıktan, sebepsiz ertelemekten, gönülsüz ve isteksiz iş yapmaktan, işe direnmekten, kasıttan, acemilikten ve beceriksizlikte ısrardan kaynaklanıyorsa; hata yapma özgürlüğümüzü hovardaca kullanıyoruz demektir.

Evvel emirde hata yapmamak için gerekli tedbir, dikkat ve özenin gösterilmesi gerekmektedir. Konu ile ilgili gerekli bilgiler en iyi bir şekilde zamanında toplanmalı ve öğrenilmeli, danışılacak olan usta ve bilgili kişilere zamanında danışılmalı, gerekli alet ve edevat sağlanmalı, etkin ve yeterli süre ayarlanmalı, iş esnasında azami dikkat ve özen gösterilmelidir. Yani çalışan ustalaşmak ve profesyonelleşmek için üzerine düşen sorumlulukları zamanında yerine getirmelidir.

Zamanında gerekli tedbirler alınıp, azami özen ve dikkat gösterildikten sonra, işin özünden ve kompleksliğinden kaynaklanan hatalar yine de olabilecektir. Hele hele işin doğası gereği, icat ve buluşlar için yapılması gereken sayısız deneyler ise, asla hata olarak değerlendirilmemeli, buluş ve öğrenme sürecinin bir gereği olarak ele alınmalıdır.

Her türlü dikkat, tedbir ve özene rağmen yine de bilerek veya bilmeyerek hatalar olabilecektir. Özellikle işin tam çıkması ve sonuca ulaşılmasının beklendiği anlardaki son olumsuzluklar, kişiyi kurban rolü oynamaya daha çok cezbedebilir.

Her ne sebeple olursa olsun, kurban rolü oynayarak, olumsuz bir moda girme, kendine ve çevreye maddi ve manevi zararlar verme, güç-cesaret-heyecan ve odaklanmayı bertaraf etme, kaliteli bir insanın yapacağı eylemler değildir.

Olan olmuştur, olmasa daha iyiydi... Her türlü özene rağmen yine de hata ve kusur ortaya çıktıysa, yapılması gereken asla kurban rolü oynayarak, sürece ket vurmak değildir.

- Öğrenme ve ustalaşma sürecinde mutlaka hataların olabileceği.
- Önceki ustaların bu hale gelinceye kadar birçok hataları yaptıkları.
- Makul hataların öğrenme ve profesyonelleşmenin merdiven basamakları olduğu.
- Hatasız hiçbir kulun olamayacağı.

Gerçekleri göz önüne alınarak; “bunda da vardır bir hayır” diyerek, “sizin şer zannettiklerinizde dahi hayır vardır, siz bilemezsiniz” dini düsturunun ışığında, hatalardan dersler çıkarılarak, hiçbir yere maddi ve manevi zarar vermeden, bilgeleşme yoluna devam etmek gerekir.

Kurban rolü oynamak ile affetme ve hoş görme güzellikleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Şöyle ki, affetme ve hoş görmenin olmadığı, sert ve cezalandırıcı bir yönetim şeklinin olduğu sistemlerde, hata yapan ceza görme, horlanma ve aşağılanma korkusundan dolayı, kurban rolü oynamayı tercih ederek, kendi cezasını amirinden önce vermeye kalkmaktadır. Halbuki, şeffaf yönetimi uygulayan, makul hataları affeden, hataları öğrenme ve gelişme sürecinin bir gereği olarak gören yönetim sistemlerinde, hata yapma korkutmak, ürkütme ve cezalandırmak yoktur.

Korku üzerine kurulu bir yönetimde, çalışanlar üzerinde ilave bir baskı unsuru olacağı için, kişiler hata yapıp yapmamaktan ziyade, hata yaparlarsa uğrayacakları sertliği düşündüklerinden, hata yapma ihtimalleri de o derece artacaktır.

Yapılan her hatanın cezalandırıldığı sistemlerde ise, hata yapma korkusu ve gerginliği, çalışma sükunetini ve huzurunu ortadan kaldıracak ve ilave hatalara davetiye çıkaracaktır.

Çalışanların veya herhangi bir sistemin üyelerinin hataları neticesinde kurban rolü oynamalarının önüne geçmek için; affedici, yardım edici, yol gösterici, cesaretlendirici, motive edici, sevgi ve saygıya dayanan, paylaşımcı ve katılımcı bir yönetim anlayışının uygulanması kaçınılmazdır.

Her ne şekilde olursa olsun bir hata ile karşılaşıldığı zaman, karşımıza çözümlenmesi gereken bir problem çıktı demektir. İki yanı keskin bir bıçakla karşı karşıyayız. Hem beklediğimiz ve olması gereken iş, yapılan hatadan dolayı ortaya çıkmadı, hem de, hata bizi kurban rolü oynamaya veya bu rolden sağlıklı bir şekilde çıkmaya mecbur kıldı. İşte şimdi kurban rolü oynayarak, kendimize ve çevremize maddi ve manevi zararlar vermek, mevcut enerji ve sinerjimizi de alıp götürerek, moralimizi sıfıra indirecek ve sorunları amip gibi çoğaltacaktır. Gerek kendimize vereceğimiz zararlar, gerekse çevremize vereceğimiz negatif sunumlar, mevcut problemi arttırmaktan başka hiçbir işe yaramayacaktır.

Halbuki zaman, sakin, sabırlı, sükunetli, dikkatli ve etkin olmak zamanıdır. Hatamızı telafi ederek, süreci durağanlıktan kurtarmak ve problemi çözmek için, sahip olduğumuzdan daha fazla enerji, sinerji, güç, sükunet ve akıla ihtiyacımız vardır. Kurban rolü oynamak ise, sahip olduğumuz enerji ve imkanları dahi elimizden alıp götürerek sayısız zararlar verebilecektir.

Ahmakça tekrarlanmayan hatalar, azami dikkati gösterdikten sonra ortaya çıkan olumsuzluklar, öğrenme, ustalaşma, profesyonelleşme ve bilgelik yolunun merdiven basamakları olduğu asla unutulmamalıdır. Hatalar bizi yıldırmmalı, geriye döndürmemeli, ertelettirmemeli, işleri biriktirtmemeli, caydırmamalı, ümitsizleştirmemeli ve karamsarlığa düşürmemelidir.

Affetme ve hoş görme, yüksek kaliteli bir yaşamın ve kaliteli bir insan olmanın en önemli

faktörlerindedir. Bunların zıddı, korkutma, cezalandırma ve intikam almadır. Bunlar ise yüksek kaliteli bir yaşamın en büyük hırsızlarındandır.

Bireylere çalışma hayatlarında ve günlük yaşamlarında kurban rolü oynamaya sebebiyet verecek negatif uygulamalarda bulunulmamalıdır. Öğrenmeye, gelişmeye, paylaşmaya, öğretmeye, destek vermeye, dayanışmaya, affetmeye, hoş görmeye, odaklanmaya dayalı bir pozitif atmosfer sunulmalıdır. Kurban rolü oynandığı zaman, öncelikle kişinin kendisine, çalışma ortamına, iş arkadaşlarına, patrona, iç ve dış çevreye hesap edilmesi zor zararlar vereceği asla unutulmamalıdır.

Selam, sevgi ve dualarımla... Allah'a emanet olunuz...

26 Aralık Perşembe. Saat: 18.00. Antalya

Yrd.Doç.Dr. Süleyman COŞKUNER